

Nr 173

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande utökad sjömättningsverksamhet på de norrländska farvattnen.

(1:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Ragnar Bergh* och *Grym* (I: 79) och den andra inom andra kammaren av herr *Östlund m. fl.* (II: 211), har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att sjöfartsstyrelsen får i uppdrag att verkställa utredning rörande den erforderliga omfattningen av sjömättningsverksamheten på de norrländska farvattnen och inkomma med förslag till denna verksamhets intensifiering.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 211.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden begärts av *sjöfartsstyrelsen* (Bilaga) och *Sveriges redareförening*. Sistnämnda yttrande återfinnes såsom Bilaga B i statsutskottets denna dag avgivna utlåtande nr 172 i anledning av väckta motioner om utredning rörande den norrländska vintersjöfartens framtida möjligheter för kontinuerlig drift.

Utskottet. Av sjöfartsstyrelsens yttrande framgår, att de norrländska sjömätningarnas otillräcklighet särskilt uppmärksammats av styrelsen liksom tidigare av sjökarteverket. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har styrelsen framhållit, att med hänsyn till de allvarliga olycksrisker, som ett osäkert hydrografiskt underlag för sjökorten innebär för all sjötrafik, och till de stora ekonomiska värden, som härvid stå på spel — ett förhållande som till följd av den tekniska utvecklingen på fartygsområdet väsentligt ökat i betydelse — styrelsen anser sig icke kunna taga på sitt ansvar, att nuvarande takt bibehålles i fråga om sjömätningarnas bedrivande. En forcing av arbetet är enligt styrelsens mening erforderlig, varvid uppmärksamheten bör ägnas norrlandsfarvattnen, där eftersläpningen är mest framträdande. Med stöd härav har styrelsen äskat medel för att åstadkomma en kapacitetsökning på ifrågavarande område.

I motionerna yrkas, att utredning verkställas rörande den erforderliga omfattningen av sjömättningsverksamheten på de norrländska farvattnen i syfte att åstadkomma en intensifiering av denna verksamhet. Av sjöfartsstyrelsens yttrande i ärendet framgår, att en dylik utredning pågår inom

styrelsen och att denna koncentrerats till de norrländska farvattnen men även avser övriga områden med undermåligt hydrografiskt underlag. Vid sådant förhållande synes syftet i de föreliggande motionerna bliva tillgodosett. Med hänsyn till frågans vikt och betydelse förutsätter utskottet, att nämnda utredning påskyndas så långt förhållandena det medgiva och att förslag i ämnet förelägges riksdagen.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 79 och II: 211 må anses besvarade med vad utskottet anfört.

Stockholm den 6 november 1956

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD

Närvarande: se under utlåtandet nr 170.

Bilaga

Till riksdagens statsutskott

I anledning av att Kungl. Maj:t åt sjöfartsstyrelsen uppdragit att direkt till Riksdagens statsutskott avgiva utlåtande rörande två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar Ragnar Bergh och Grym och den andra inom andra kammaren av herr Östlund m. fl., om utredning rörande ökad sjömättningsverksamhet på de norrländska farvattnen, får sjöfartsstyrelsen härmed lämna följande utlåtande.

Den i motionerna lämnade allmänna bilden rörande de norrländska sjökortens låga tillförlitlighet äger full riktighet. Särskilt allvarligt blir detta i och med den kraftiga ökning av fartygens storlek och djupgående som av transportekonomiska skäl f. n. äger rum. Det otillfredsställande hydrografiska underlaget innebär i havsbands- och utsjöområdet för de största fartygen stora risker för svåra fartygskatastrofer och utgör i farledernas inre delar i vissa fall ett hinder för industrier m. m. att för sina frakter välja fartyg av den storleksordning som ur ekonomisk synpunkt är fördelaktigast och som de reella djupförhållandena skulle medgiva. Vidare kan säkerhetsanordningar såsom fasta fyrar, bojar, prickar m. m. icke projekteras innan tillförlitligt sjömättningsunderlag föreligger, ej heller kan isbryartjänsten bedrivas rationellt.

Bottentopografin i de norrländska kust-, havsbands- och utsjöfarvattnen har danats av inlandsisen och kännetecknas i hög grad av åsbildningar, ofta av rätt betydande höjd och utsträckning men ibland av strängt lokal art. Vid en sjömätning, som utfördes kring sekelskiftet med dåtidens enkla hjälpmedel, lades lodskotten enligt nutida måttstock mycket glest. För utsjömätningen var en täthet om 5—85 punkter/100 km² förhållandevis normal mot de numera ca 5 000 punkter/100 km² som utväljes ur mätningmaterialet och införes i mätningsskartorna, de storskaliga undersökningarna över själva grundklackarna ej medräknade. För kustsjömätning är motsvarande antal punkter 100 resp. 400 per km².

Som exempel på oupptäckta grund kan nämnas att i dagarna brittiska amiralitetet i dess sjöfartsunderrättelser rapporterat, att ett hölländskt mindre handelsfartyg på sitt ekolod erhållit tillförlitliga djupangivelser om 22, 20 och 16 meter, där enligt svenskt sjökort baserat på gamla mätningar djupen i allmänhet är omkring 100 meter utom en till läget tveksam klack med 32 meters djup. Rapporten, som omgående resulterat i att en första provisorisk uppmätning påbörjats, eftersom sannolikheten är stor att än grundare vatten förekommer, avser en punkt 10 sjömil sydväst om Sydostbrottens fyrskepp i ett livligt trafikerat sjöfartsstråk.

Inom större delar av de norrländska farvattnen är förutsättningarna för existensen av hittills oupptäckta grund väsentligt större än inom det område, varifrån nyssnämnda exempel är hämtat.

Inom sjöfartsstyrelsen har en utredning verkställts beträffande den ökning av resurserna, som erfordras för en sådan forcering av sjömätningen, att all återstående utsjömätning, varav ca 40 % norr om Ålands hav, avslutas på 15 å 20 år och 80 % av återstående kustsjömätning, varav ca 35 % efter norrlandskusten, på ca 25 år. Enligt preliminära beräkningar erfordras härför en fördubbling av utsjömätningsskapaciteten och en tredubbling

av kustsjömätningsskapaciteten. Sjöfartsstyrelsen har emellertid ej varit beredd att i årets petita omedelbart föreslå denna kraftiga ökning utan begränsat begärda anslagsökningar till att avse ca 50 % kapacitetsökning bl. a. genom säsongförlängning.

Med hänsyn till den förhållandevis korta mätningssäsongen inom norra Bottenhavet och Bottenviken förutsätter ett kraftigt påskyndande av sjömätningarna dels en väsentlig ökning av antalet mätningssenheter, dels en fortsatt utveckling av metoder och materiel. För sistnämnda ändamål har sjöfartsstyrelsen i årets petita äskat ett mindre anslag. Ytterligare resurser erfordras emellertid.

Beträffande dispositionen av de nuvarande sjömätningsresurserna må följande nämnas.

Den fullständiga nymätningen av Bohuslän — där de äldre mätningarnas tillförlitlighet är synnerligen låg — har partiellt uppskjutits genom att norr om Sotefjorden endast viktigare vattenområden nymätas. Detta arbete kommer sannolikt att kunna avslutas med 6 kustsjömätningssenheter under 1957.

Utsjömätningen av sydvästra Bottenhavet upp till i höjd med Agö fyr har i huvudsak avslutats under den nu tillämdalupna mätningssäsongen, likaså kustsjömätningen inom industriområdet kring Söderhamn ned till och med Vallvik.

Under sommaren har sjömätning vidare utförts i havsbandet utanför och i skärgården in till Karlsborgsverken dels för att öppna en farled för mer djupgående tonnage, dels för att underlätta isbrytningsverksamheten.

Utsjömätningsresurserna kommer att under 1957 disponeras, på våren för kalibrering av den av marinen under etablering varande kommersiella deccakedjan och därefter, när isförhållandena det medger, för mätningar inom Norra Kvarken, dit styrelsens för utsjömätning använda deccakedjan nu är under flyttning.

Av resterande kustsjömätningssenheter avses fyra enheter kombineras med utsjömätningen i Norra Kvarken och övriga 6 enheter insättas på sydvästra Bottenhavets kuster (Storjungfrun—Björnsfyr).

Som framgår av vad i det föregående anförts och av vad som framlägges i sjöfartsstyrelsens bifogade petita rörande sjömätningsskapaciteten å sidorna 7—12, 14, 18/19, 21, 34 pkt 2, 48—50, 35 pkt 4, 36/37 pkt 2 och i en till densamma fogad kartbilaga har de norrländska sjömätningarnas otillräcklighet särskilt observerats av sjöfartsstyrelsen liksom tidigare av sjökartverket och viss förstärkning av resurserna begärts redan för budgetåret 1957/58. Den väsentligt kraftigare kapacitetshöjning som den genomförda utredningen visat vara nödvändig synes böra ske successivt.

Sjöfartsstyrelsen har i och för sig intet att invända mot motionärernas förslag att åt sjöfartsstyrelsen skulle uppdragas att utreda den erforderliga omfattningen av sjömätningsskapaciteten på de norrländska farvattnen och inkomma med förslag till denna verksamhets intensifiering. Som ovan nämnts pågår emellertid redan en dylik utredning. Utredningen går dock mindre i detalj än vad motionärerna synes ha tänkt sig. Därtill kommer, att den förutom de norrländska farvattnen jämväl avser övriga områden med undermåligt hydrografiskt underlag.

Stockholm den 15 oktober 1956

C. G. WIDELL

P. O. Fagerholm